

ABORDĂRI PREFILOSOFICE REVELATOARE DE LOK ȘI ETNOS ALE SCRIERII LA DIFERITE POPOARE

Alexe RĂU, Pavel VIZIRU

Catedra Filosofie și Antropologie

Historians make an attempt to date exactly the appearance of the written language. But not less important is the examination of the interval pulses, awakening and ideas of those led to the exteriorization of the consciousness through the written language.

The authors carry out an instant analysis of people beliefs, view of ideas about reasons and conditions of the appearance, about essence and teleology of the written language as visible and invisible, consciousness and its presence in graphic signs and others.

In the majority of the examined examples it is clearly seen that the written language always reflected the essence of the native lace and the ethnic constitution of the population (people), which created one or an other written language. The mythological outlook is combined at the ancient people with beginnings of the clean philosophy of the written language.

Historians date the writing from the 4th millennium BC in Mesopotamia [1, p.17]. It would have appeared to answer new needs: accounting, a repertoire, a mark of property, needs generated by the development of trade and urbanization.

Recent discoveries, those related to clay tablets discovered at Tărtăria, prove the fact that writing appeared about 6000 years ago on the actual territory of Romania [2, p.71; 3, p.249-258].

Chronological dating is a work in itself, superficial. Much more important is the decoding and interpretation of the interior, subliminal aspects of the appearance and evolution of writing [4, p.417-526].

The study of the ontology of writing seems to be an undertaking of a higher level of specialization. But the altitude of the level is not reached, without having a point of support in the collective philosophical reflection, traditional above writing.

Mitology makes of writing a divine gift: Nabu, the scribe of the universe, engraves on the tablet the decisions of the gods, determining the fate of each mortal. In Egypt [5, p.462-478], Thoth, the god of the dead, the word of the gods, the knowledge of words, after the sacred Platonic hieroglyphs, emanates from the divine word. The scribe, the functions of writing will guarantee in the same time the social order and the order of the world desired by the gods.

Etymology does not say that to write and to draw are the same thing. The drawing, because it represents, preserves the memory of the word before the word, of the force of the thing, it carries the imprint of our body. Man has drawn first signs, carved in wood, cut in stone, painted on vases etc. To WRITE means to draw and to add words to the drawing which do not express what cannot be represented.

Writing begins at once with the need to represent what has no form, no shape. It introduces the need to say what cannot be represented and to present what cannot be said.

Writing carries knowledge, information from/through the interior of man to the exterior, through the intermediary of some signs, some knowledge which would be the body of our body. It goes from the drawing to the use of the phonetic value of the sign. From the first pictograms of the Phoenicians to the Greek symbols, writing is an abstraction of sounds. From the first letter of the Phoenician alphabet to the Greek alphabet, then to our A, from the head of a bull, the original does not remain but a phonetic and graphic evocation. From now on, A does not produce sense but is linked to other sounds from words.

Writings belong to two families: one much more ancient than the other. It is the writing of Mesopotamia, Egypt, China, Pre-Columbian America, Africa. The other desecrates the word and must be reflected exactly in the world. Writing is a gift: it takes the fire of the word and in it is found the energy that created the world. This is the writing of the Greeks [6, p.34-35]. They care for the phonetic notation and decompose it down to the atomic units of the discourse. It is, of course, the writing of the Indians, the Jews, the Arabs who develop a syllabic and consonantal system.

In Mesopotamia [7, p.28-190], writing is the receptacle of wisdom. It has a role in the maintenance of harmony. Assurbanipal, king of Assyria (600 BC), dates the appearance of the cuneiform writing from the mystical beginnings of the world. In Nineveh, it constitutes a library in which are gathered the wisdom of Sumer, Akkad and

Babilonului. El o dedică lui Nabu, suveranul care stăpânește scrisul, ale cărui decizii sunt fără apel, iar cuvântul este primordial.

NABU deține trestia de scris a scribului. El este totul, înțelege totul, prelungește zilele, face să reînvie morții și emană lumină pentru oamenii căzuți pradă confuziei. Potrivit mitologiei sumeriene, cel mai înțelept dintre zei încredințează scrisul lui Nisaba, zeitate a grăuntelui și a trestiiilor care serveau la fabricarea trestiei de scris pentru scribi. Vârful trestiei de scris este triunghiular pentru a face amprente de o formă trinitară prin care să se facă văzută în materie invizibilă și necesara reuniune a dorinței, a convingerii și a hotărârii omului de a fi creator, după asemănarea cu zeul.

Despre Enmerkar [8], regele-preot al cetății sumeriene Uruk, se spune că în anul 3000 î.Hr. a inventat Mesajul scris. Dorind să reconstruiască templul zeiței Inana, el cere de la stăpânul cetății Aratta materiale prețioase. Cele două cetăți, însă sunt separate de 7 lanțuri de munți, iar negocierea este atât de îndelungată, încât mesagerul este epuizat. Iată de ce Enmerkar depune cuvintele sale sub formă de cuie, înfigându-le într-o tăbliță de lut. Prin lut, creatorul scrisului se leagă cu facerea lumii și cu apariția omului.

Ca și mesagerul lui Enmerkar, omul oare nu se străduiește din răzputeri să obțină de la ceilalți ceea ce dorește până a ajunge să formuleze o cerere fermă și precisă către Creator? [9].

Primul alfabet ne este cunoscut ca o scriitură cuneiformă de 30 de semne. Inventat la Ougarit, pe coasta siriană, către sec. al IV-lea î.Hr., el numără trei vocale. Scrisul hieroglific apare în Egipt la sfârșitul celui de-al IV-lea mileniu î.Hr. Thot este scribul cu mâinile pure, maestrul vorbelor divine, cuvântul zeului creator [10]. Egiptenii [11] cred în eficacitatea magică a hieroglifelor. Ei cred că pot face să trăiască ceea ce ei pictează prin imaginile lor la fel de sigur ca și prin cuvântul creator. Numele unui om cu caractere hieroglifice conține identitatea sa.

Scrisul este o cale de acces spre eternitate care manifestă misterele Universului, mistere ascunse atât în imagine, cât și în nume. El ajută cuvântul să învingă pericolele călătoriei sale dincolo și servește drept ghid.

În China, legenda spune că atunci când Tsang Kie observă cu cele două perechi de ochi ale sale urmele lăsate de picioarele păsărilor pentru a trasa primele caractere scrise, cerul și pământul se cutremură, căci zeii sunt îngrijorați văzându-l pe om cum descoperă secretele creației [12].

În viziunea mayașilor [13, p.57-58], scrisul alfabetic prezintă pericolul de a solidifica gândirea și de a reduce misterele lumii. Întrucât scrisul este un fel de a conserva sensul pe care ne temem să îl pierdem, el reprezintă specificul unei societăți care alege calea conservării, nu pe cea a mobilității. Pentru a evita această primejdie, mayașii dezvoltă un scris glific care dă seama de natura enigmatică a lumii ca fiind enigmatică. Enigma este secretul limbajului, nu limbajul secretului. Aici, scrisul ascunde lumea și rezistă la interpretare. A citi un text este o întreprindere riscantă. Pentru a restitui primul lor sens al conținutului cărților lor, preoții mayași le stropesc cu apa originilor.

Scrisul alfabetic al fenicienilor este strămoșul alfabetelor grec, chirilic, etrusc, latin, arameic, ebraic, arab, indian. El apare în al II-lea mileniu î.Hr. Acesta este un sistem democratic, la îndemâna tuturor care posedă un scris fonetic, fiecare semn reprezentând un sunet.

Alfabetul ebraic [14] nu notează decât consoanele. Pronunțând cuvântul, i se adaugă vocalele. Legate de suflu, acestea sunt partea invizibilă a scrisului și înfăptuirea sa. Vocalele sunt pentru consoane ceea ce sufletul este pentru corp. Literele sunt după chipul unui zeu: deopotrivă suflu al cuvântului și al tăcerii.

La arabi [15], scrisul este revelat: Dumnezeu îl învață pe Adam să scrie și astfel el coboară în mijlocul oamenilor. Scrisul este cuvântul divin făcut vizibil. Caligrafia caută armonia, oglindirea cu lumea cerească a originilor.

Litera este un simbol, un semn al potențialului divin care se află la îndemâna omului. Ca atare, litera poate fi folosită ca un talisman. Litera este primul material al artiștilor. Ea permite a descoperi în interiorul limbii preexistența scrisului oricărui lucru. Scrisul este limba mâinii, deci cea a inimii. El se realizează în funcție de un spațiu gol, o scobitură între vizibilitatea literelor și mânăuirea penei de scris. Scribul este cel care, prin actul său, restabilește legătura intemporală cu originea și cu inscripția originală a tuturor lucrurilor.

Greco-latinii împrumută alfabetul fenician și inventează vocalele. Alfa (alpha), de exemplu, este împrumutată de la consoana aleph. La început, semnele se scriu de la dreapta la stânga, apoi sensul este inversat.

În India, alfabetul silabic simbolizează universul, iar enumerarea literelor sale reprezintă emanația cosmosului. Scrisul joacă un rol în timpul practicilor rituale hermeneutice și tantrice. Lor le sunt asociate mudra și tantrale.

Cultul literelor se sprijină pe valoarea fonetică și pe energia sonoră care sălășluiește în ele. La început a fost cuvântul. El deține energia creatoare prin care Sarasvati, fiica lui Brahma, creează universul.

Textul scris este chipul acestei zeițe a științelor și a artelor. Brahma, prin unirea sa incestuoasă cu ea, devine creator de univers și inventează scrisul. Potrivit legendei, Brahma se împarte în două: Brahma și Sarasvati. Brahma care, văzând-o pe Sarasvati, vrea să și-o facă soție...

Scrisul se naște pentru a face vizibil invizibilul. Cum ar putea el, care este un medium rece, să conțină focul cuvântului? În tradiția vedică, el apare ca o diminuare a energiei spirituale. La celți, Ogmios este zeul scrisului și al legăturilor.

În ceea ce îl privește pe Platon, acesta a intentat un proces scrisului, sursă de uitare în suflete. Depunându-și cerneala pe foaia pe care abia o atinge, tocul de trestie scoate din cuvânt tot ceea ce ar risca să limiteze lumea.

Tocul zugrăvește dispariția și face vizibil invizibilul. El se supune în fața a ceea ce lipsește de îndată ce apar semnul și sensul. Scrisul este un mesaj ce trebuie privit: o constelație de semne dispersate în spațiu, o alternanță de gol și de plin, de negru și de alb, o asamblare de bucle și de trăsături, de puncte și de linii.

Textul este o imagine ce emite un mesaj care spune ceea ce nu poate fi auzit. În tradiția runică, a scrie înseamnă a șopti. Orice scris este un secret și el nu îl încredințează decât celui care îl învață [16, p.122-123].

Caligrafia, care face să danseze corpul literelor, participă la visul care ar fi de ajuns să fie văzut pentru a înțelege. Că, într-o viziune tăcută, cuvintele flecare ar înceta să facă zgomot.

În gestul său, caligraful întreabă forța grafiilor, magia arhitecturii lor și aude, și face să audă, tăcerea. Artă de a scrie diferă în occident și în orient. Primul toarnă litera într-un tipar rigid, apoi în materia răcită a plumbului. Pagina orientală te duce cu gândul la o vegetație nebună, abundentă, vie.

Tăblițele de la Tărtăria merită un studiu distinct. Decodificarea lor ne-ar da cale deschisă spre cunoașterea sufletului, a substraturilor ascunse ale conștiinței noastre naționale, dar și a mirărilor filosofice primordiale ale neamului nostru*.

Referințe:

1. Flocon Albert. L'Univers de livres. - Paris: Hermann, 1961. - 82 p.
2. Barbulescu C. Primele forme de scriere de pe pământ // Magazin bibliologic. - 2006. -Nr.4. - P.71-75.
3. Săvescu Napoleon. De la noi a început scrisul // Săvescu Napoleon. Noi nu suntem urmasii ROMEI. - Bucuresti: INTACT, 1999. - 362 p.
4. Platon Phaidros // Platon. Opere. Vol.4. - București: IRI, 1988. - 632 p.
5. Ibidem.
6. Flocon Albert. Op. cit.
7. Olteanu Virgil. Din istoria si arta cărții. - Bucuresti: EE, 1922. - 372 p.
8. Rău Alexe. Teze relative la abordarea filosofică a scrisului la diferite popoare // Lectura. - Cluj. - P.30-39.
9. Gimbutas Marijas. Scrierea de la Turdas // Magazin bibliologic. - 2006. - P.68-69.
10. L'Art de l'écriture: Encyclopédie Diderot / Dalambère. - Paris, 1980, p.467.
11. L'écriture égyptene: une image du monde // <http://classes.bnf.fr/dossiecr/in-hiero.htm>.
12. Écriture chinoise // <http://classes.bnf.fr>.
13. Владимирова Л. Всеобщая история книги. - Москва: Книга, 1988. - 342 с.
14. Des écritures nabateene, ébraïque et siriaque // <http://classes.bnf.fr>.
15. Écriture arabe: Carte d'identité // <http://classes.bnf.fr>.
16. Владимирова Л. Op. cit.

Prezentat la 07.05.2007

* În fiecare an la București se țin Congrese internaționale de dacologie, iar lângă asezarea Tărtăria a fost dezvelit, acum câțiva ani un monument al primelor scrieri de pe Pământ.